

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
J. КОКОТТ
представено на 3 септември 2020 година¹

Дело C-445/19

Viasat Broadcasting UK Ltd
срещу
TV2/Danmark A/S,
Кралство Дания

(Преюдициално запитване, отправено от Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион, Дания)

„Преюдициално запитване — Държавни помощи — Обществени радио- и телевизионни оператори — Член 106, параграф 2 ДФЕС — Услуги от общ икономически интерес — Помощ, съвместима с вътрешния пазар — Правни последици — Член 108, параграф 3 ДФЕС — Липса на уведомление — Задължение за плащане на лихва за неправомерност — Конкурентно предимство, получено в резултат на неправомерно приведена в действие помощ — Суми, които следва да бъдат взети предвид при изчисляването на лихвата“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване повдига вече разглеждания въпрос за финансирането с държавни субсидии на публичното радио- и телевизионно разпространение в Дания. Това финансиране вече е било предмет на няколко решения на юрисдикциите на Съюза и с тях е окончателно установено, че операциите по държавно финансиране на TV 2 Danmark A/S (наричано по-нататък „TV 2“) представляват помощи, съвместими с вътрешния пазар².
2. Комисията обаче не е била уведомена за тези помощи преди тяхното привеждане в действие. Понастоящем въпросът в главното производство е дали поради това получателят на тази формално неправомерна помощ трябва да плати на Дания лихви за периода до одобряването ѝ от Комисията. Във връзка с това Комисията е въвела понятието „лихва за неправомерност“³.

¹ Език на оригиналния текст: немски.

² Решения от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия (C-660/15 P, EU:C:2017:178), както и от 9 ноември 2017 г., TV2/Danmark/Комисия (C-649/15 P, EU:C:2017:835), Комисия/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), и Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

³ В точка 39 и сл. от Известието относно прилагането на законодателството за държавната помощ от националните юрисдикции (2009/C 85/01) (ОВ С 85, 2009 г., стр. 1).

3. Задължението за плащане на лихви за неправомерност по принцип е признато и за случаите, в които помощта не трябва да се възстановява, тъй като е съвместима с вътрешния пазар⁴. В настоящото производство обаче TV 2 и Дания, подкрепяни от Нидерландия и Австрия, изтъкват, че разглежданата помощ представлява компенсация за услуги от общ икономически интерес, което би трябвало да се отрази и върху задължението за плащане на лихви за неправомерност.

II. Правна уредба

4. Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз⁵ (наричан по-нататък Регламент 2015/1589) съдържа в член 16⁶ правила за възстановяване на помощи. Неговият параграф 2 гласи следното:

„Помощта, която трябва да се възстанови съгласно решение за възстановяване, включва лихва в подходящ размер, определен от Комисията. Лихвата е дължима от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на бенефициера до датата на нейното възстановяване“.

III. Фактите и главното производство

5. Финансирането на датския обществен радио- и телевизионен оператор TV 2 през периода 1995—2002 г. е предмет на няколко административни и съдебни производства.

6. През разглеждания период TV 2, освен лицензионни такси, получава приходи от продажбата на време за телевизионна реклама. Тези приходи се генерират временно от независимото държавно дружество TV 2 Reklame A/S, като TV 2 получава част от печалбите чрез фонд, а останалата част — директно.

7. Радио- и телевизионният оператор TV 2 се състои от девет самостоятелни предприятия: осем регионални станции и едно предприятие с дейност на територията на цялата страна. През разглеждания период TV 2 има законовото задължение да произвежда и разпространява национални и регионални телевизионни програми по националните и регионалните станции.

8. Самите регионални станции не генерират приходи, а се финансират от TV 2. Това също е законово задължение на TV 2.

4 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 52 и 55 и т. 1 от диспозитива).

5 ОВ L 248, 2015 г., стр. 9.

6 С влизането си в сила на 14 октомври 2015 г. Регламент 2015/1589 заменя Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41), като възпроизвежда дословно неговия член 14, параграф 2 в своя нов член 16, параграф 2.

9. Дания не е уведомила Комисията за финансирането чрез лицензионни такси и приходи от реклама. Първото решение на Комисията по случая е от 2004 г.⁷, но Общият съд го отменя, след което Комисията го преразглежда и през 2011 г. взема ново решение⁸ (наричано по-нататък „решение TV 2 II“), с което обявява мерките за финансиране на TV 2 в периода 1995—2002 г. за помощи, които са неправомерно приведени в действие в разрез с член 108, параграф 3 ДФЕС, но които въпреки това са съвместими с вътрешния пазар в пълния им размер съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС. Това решение е окончателно потвърдено от Съда⁹.

10. Като се основава на липсата на уведомление за разглежданите помощи, жалбоподателят в главното производство Viasat Broadcasting UK Ltd. (наричан по-нататък „Viasat“) иска да се установи задължението на TV 2 да заплати лихви за неправомерност в размер на 1 746 300 000 DKK (датски крони) (около 234 623 606 EUR) за периода от изплащането на помощта до окончателното решение на Комисията през 2011 г. относно нейната съвместимост с общия пазар.

11. Основата за изчисляване на тези лихви е сборът от операциите по финансиране, класифицирани като помощ, включително сумите, получени от TV 2 като приходи от реклама, и сумите, които TV 2 е предоставило на регионалните си станции.

12. TV 2 оспорва това вземане. То счита, че в случай като настоящия, при който за помощта не е отправено уведомление, но тя е за услуги от общ икономически интерес, поради което е приета за съвместима с вътрешния пазар съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС и не трябва да бъде възстановявана, не може да се начисляват лихви за неправомерност. TV 2 се мотивира по същество с това, че в такива случаи член 106, параграф 2 ДФЕС не допуска прилагането на задълженията за отправяне на уведомление и за изчакване по член 108, параграф 3 ДФЕС, а за да възникне задължение за лихви, при всички положения би трябвало да е налице реално неправомерно предимство. Такова обаче в случая липсвало.

IV. Преюдициалното запитване и производството пред Съда

13. С акт от 29 май 2019 г., постъпил в Съда на 6 юни 2019 г., на основание член 267 ДФЕС Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион, Дания) отправя до Съда следните преюдициални въпроси:

- „1. Съществува ли задължение за национална юрисдикция да разпорежи на получателя на помощта да плати лихва за неправомерност (вж. решение по дело CELF) и в случай като настоящия, в който неправомерната държавна помощ представлява приета впоследствие за съвместима с вътрешния пазар съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС компенсация за услуга от общ икономически интерес и в който одобрението се основава на оценка на общото финансово състояние на публичното предприятие, включително на неговата капитализация?
2. Съществува ли задължение за национална юрисдикция да разпорежи на получателя на помощта да плати лихви за неправомерност (вж. решение по дело CELF) и по отношение на суми, които при обстоятелства като тези в настоящия случай са прехвърлени от получателя

⁷ Решение на Общия съд от 22 октомври 2008 г., TV2/Danmark и др./Комисия (T-309/04, T-317/04, T-329/04 и T-336/04, EU:T:2008:457).

⁸ Решение COM 2011/839/EC от 20 април 2011 г. (ОВ L 340, 2011 г., стр. 1).

⁹ Решения от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия (C-660/15 P, EU:C:2017:178), както и от 9 ноември 2017 г., TV2/Danmark/Комисия (C-649/15 P, EU:C:2017:835), Комисия/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), и Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

на помощта на свързани с него предприятия по силата на публичноправно задължение, но с окончателно решение на Комисията са квалифицирани като предимство за получателя на помощта по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС?

3. Съществува ли задължение за национална юрисдикция да разпорежи на получателя на помощта да плати лихви за неправомерност (вж. решение по дело CELF) и по отношение на държавна помощ, която получателът на помощта при обстоятелства като тези в настоящия случай е получил от публично контролирано предприятие, при положение че част от средствата на последното са от продажби на услугите на получателя на помощта?“

14. В хода на производството пред Съда Viasat, TV 2, Кралство Дания, Кралство Нидерландия, Република Австрия и Европейската комисия представят писмени становища и отговарят писмено на други въпроси, поставени от Съда.

V. Правен анализ

15. Запитващата юрисдикция поставя три въпроса, за да разбере дали, и ако да, в каква степен TV 2 трябва да плати лихви за неправомерност поради липса на уведомление за помощ върху получените суми в периода от привеждането в действие на помощта до окончателното решение на Комисията през 2011 г.

16. В това отношение в рамките на първия преюдициален въпрос следва да се установи дали задължението за плащане на лихви за неправомерност поради неспазване на предвиденото в Договора задължение за отправяне на уведомление относно помощи (по този въпрос вж. буква А) важи и когато помощите са отпуснати без предварително уведомление, но в съответствие с член 106, параграф 2 ДФЕС (по този въпрос вж. буква Б). Вторият и третият преюдициален въпрос, които следва да се разгледат заедно, се отнасят до сумите, които евентуално следва да се вземат предвид при изчисляването на лихвите за неправомерност (по този въпрос вж. буква В).

A. Предварителна бележка

17. Дадена помощ е формално неправомерна, ако е приведена в действие в нарушение на процедурата, предвидена в разпоредбата на член 108, параграф 3 ДФЕС¹⁰. Член 108, параграф 3 ДФЕС е неразделна част от системата за контрол, въведена с Договора за функционирането на ЕС в областта на държавните помощи. В рамките на тази система държавите членки са длъжни, от една страна, да уведомят Комисията за всяка мярка за предоставяне или за изменение на помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, и от друга страна, в съответствие с член 108, параграф 3, трето изречение ДФЕС да не прилагат такава мярка до приемането на окончателно решение по нея¹¹.

18. Целта на тези задължения за отправяне на уведомление и за изчакване е да се гарантира, че последиците от съответната помощ няма да настъпят преди Комисията да е имала разумен срок, за да разгледа плана в подробности, и ако са налице условията за това, да открие официалната процедура по разследване¹². Това задължение гарантира, че ако е несъвместима с вътрешния пазар, съответната помощ никога няма да бъде приведена в действие¹³.

¹⁰ Член 1, буква е) от Регламент 2015/1589.

¹¹ Решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 56 и цитираната съдебна практика).

¹² Решения от 14 февруари 1990 г., Франция/Комисия (C-301/87, EU:C:1990:67, т. 17) и от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 36).

¹³ Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 47).

19. Вярно е наистина, че има изключения от този принцип. Така например член 3 от Регламент (ЕС) № 651/2014¹⁴ освобождава от изискванията по член 108, параграф 3 ДФЕС помощите, които отговарят на условията на Регламента. В същото време обаче в съображение 7 от Регламента се подчертава, че това освобождаване се прави само по изключение, и се уточнява, че за всички други помощи се прилага член 108, параграф 3 ДФЕС.

Б. По първия въпрос

20. С първия си преюдициален въпрос Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион, Дания) по същество иска да се установи дали националните юрисдикции са длъжни да осъдят получателя на неправомерна помощ да плати лихви за неправомерност, дори ако съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС Комисията впоследствие е обявила помощта за съвместима с вътрешния пазар, тъй като тя представлява компенсация за услуги от общ икономически интерес и поради това не подлежи на възстановяване.

21. В това отношение първият преюдициален въпрос е свързан с решение CELF¹⁵. В него Съдът определя, че лихви за неправомерност трябва да се събират, когато е изплатена държавна помощ в нарушение на задължението за отправяне на уведомление, но впоследствие тя е обявена за съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3 ДФЕС¹⁶. Следователно в крайна сметка трябва да се изясни дали причината, поради която дадена помощ се счита за съвместима с вътрешния пазар, се отразява върху задължението за плащане на лихви за неправомерност.

1. Принцип: задължение за плащане на лихви в случай на формално неправомерни помощи

22. Във вторичното право задължението за плащане на лихви за неправомерност произтича от член 16, параграф 2 от Регламент 2015/1589, съответно от член 14, параграф 2 от Регламент № 659/1999¹⁷. Наистина, тези разпоредби се отнасят изрично само до положението, при което дадена помощ не е съвместима с вътрешния пазар и следователно трябва да бъде възстановена. В този случай лихви се дължат за периода на неправомерност, т.е. от привеждането в действие до окончателното решение на Комисията.

23. По дело CELF обаче Съдът е постановил, че задължението за плащане на лихви за неправомерност съществува и когато помощта е съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3 ДФЕС и няма да бъде възстановявана¹⁸.

24. Тази съдебна практика по принцип трябва да се прилага за всички съвместими с вътрешния пазар, но неправомерни помощи, независимо от контекста на тяхната съвместимост. По-специално възраженията, които датското и нидерландското правителство изтъкват, че съдебната практика по дело CELF не трябва да се взема предвид, тъй като основанието за съвместимост в случай на неправомерни помощи за услуги от общ икономически интерес било изключение, са несъстоятелни.

14 Регламент на Комисията от 17 юни 2014 година за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 2014 г., стр. 1).

15 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79).

16 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 55).

17 През релеванния за случая период действия Регламент (ЕО) № 659/1999, който е заменен от Регламент (ЕС) 2015/1589, като последният дословно възпроизвежда разпоредбата относно лихвите за неправомерност.

18 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 52).

25. Всъщност задължението за плащане на лихви произтича от нарушението на процедурата, предвидена от член 108, параграф 3 ДФЕС. Това нарушение е налице при неизпълнение на задълженията за отправяне на уведомление и за изчакване, независимо дали помощта е съвместима с вътрешния пазар, или не. Целта на процедурата, част от която са задълженията за отправяне на уведомление и за изчакване, е именно да се определи дали мярката представлява помощ и евентуално дали тя е съвместима с вътрешния пазар. Поради тази причина изискванията на член 108, параграф 3 ДФЕС предхождат по време решението за съвместимост.

26. Съгласно съдебната практика решение за съвместимост, прието от Комисията като окончателно решение по процедурата по разследване, не санира нарушението на забраната по член 108, параграф 3 ДФЕС¹⁹ и следователно не оказва влияние върху неправомерността на помощта. Всяко друго тълкуване би благоприятствало неспазването на член 108, параграф 3, трето изречение ДФЕС и би лишило тази разпоредба от нейното полезно действие²⁰. Всъщност, ако неспазването на член 108, параграф 3 ДФЕС в рамките на план за помощ, съвместим или не с общия пазар, не е свързано с повече рискове или санкции, отколкото спазването му, стимулът за държавите членки да правят уведомления и да очакват решение по съвместимостта би отслабнал значително, в резултат на което би се стеснил и обхватът на контрола на Комисията²¹.

27. Освен това подобно тълкуване би довело до изместване на компетентността. Всъщност в системата за контрол на държавните помощи националните юрисдикции трябва да защитават правата на частноправните субекти срещу евентуално нарушение на забраната по член 108, параграф 3 ДФЕС и да отстраняват евентуалните последици от неправомерността на съответната помощ²². Комисията от своя страна преценява дали дадена мярка за помощ е съвместима с вътрешния пазар²³. Ако положителното ѝ решение водеше до саниране на нарушението на процедурата, Комисията би се произнесла непряко и по извършеното с него нарушение и спрямо конкурентите на получателя на помощта²⁴, лишавайки така последните от възможност за правна защита пред националните юрисдикции.

28. От изложеното следва, че нарушението на процедурата продължава да съществува независимо от евентуалната съвместимост на помощта с вътрешния пазар. Както Съдът подчертава по-специално по дело SELF, правото на Съюза задължава националните юрисдикции да разпоредят мерките, които са подходящи, за да бъдат реално отстранени последиците от неправомерността²⁵.

29. В решение SELF Съдът установява също и че плащането на лихви за неправомерност е подходящ начин за това отстраняване²⁶. Всъщност националните юрисдикции са длъжни да защитават по-специално правата на частноправните субекти срещу нарушения, произтичащи от неправомерността на помощта²⁷.

19 Решения от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires и Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, EU:C:1991:440, т. 16), и от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 40).

20 Решения от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires и Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, EU:C:1991:440, т. 16), и от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 40).

21 Решение от 5 октомври 2006 г., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, т. 42).

22 Решения от 5 октомври 2006 г., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, т. 38 и 44), и от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 38, 41 и 46).

23 Решения от 5 октомври 2006 г., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, т. 38), и от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 38).

24 Вж. решение от 5 октомври 2006 г., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, т. 41).

25 Решения от 5 октомври 2006 г., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, т. 47 и 48), и от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 46).

26 Решение от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 52).

27 Решение от 12 февруари 2008 г., *SELF и Ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 38 и 39).

30. Нарушението на задължението за изчакване поражда конкурентно предимство за получателя на неправомерната помощ, което пък нарушава правата на осъществяващите дейност на същия пазар трети лица. Посоченото предимство може да е от финансово естество, тъй като по време на процедурата по разследване и свързаното с нея спиране на мярката получателят на помощта трябва да използва други начини за набавяне на средства. Това по принцип важи и за доставчиците на услуги от общ икономически интерес, които обикновено вземат заем при обичайните лихвени условия на пазара²⁸. Макар този вид дейност често да се извършва от държавни предприятия, които могат да се финансират от държавата чрез увеличения на капитала, предлаганите при пазарни условия заеми представляват възможност за финансиране, която не се урежда от правната уредба за държавните помощи и следователно може да бъде предоставяна ad hoc и без предварителна административна процедура.

31. По-ранното привеждане в действие на помощта предоставя все пак и предимството, че спазилите процедурата конкуренти на получателя на помощта понесат по-рано, отколкото трябва, последиците от съвместима с вътрешния пазар помощ, което подобрява конкурентното положение на получателя на помощта спрямо другите оператори на пазара през времетраенето на неправомерността²⁹.

32. От това предимство, установено от Съда за пазар, който не е свързан с обществени услуги, се ползват и доставчици на услуги от общ икономически интерес. Всъщност член 14 ДФЕС и член 106, параграф 2 ДФЕС уточняват, че по принцип дори в тази област конкуренция съществува и е желана. Не на последно място фактите по случая показват, че тази преценка е валидна и за реалността на разглеждания пазар на радио- и телевизионно разпространение. Viasat, като частно предприятие, се конкурира с публичното предприятие TV 2. Следователно предприятието, на което е възложено предоставянето на услугата, има конкурентно положение, което се подобрява от факта, че то вече разполага с финансови средства за изготвяне на програмите си в момент, когато Комисията все още не се е произнесла по помощта. В областта на телевизията такива средства би трябвало по-специално да представляват интерес за конкуренцията по отношение на изключителните права за излъчване.

33. В този контекст следва да се отхвърлят и възраженията на TV 2 и на датското и нидерландското правителство, че в случая по-ранното привеждане в действие на помощта не е довело до неправомерно предимство за TV 2, или поне би трябвало да се установи такова за всеки отделен случай. В подкрепа на доводите си страните изтъкват по същество, че TV 2 не е било свръхкомпенсирано чрез помощта, което трябвало да се вземе предвид и когато се преценява ефектът от по-ранното привеждане в действие на помощта.

34. Това възражение, което теоретично се свързва с въпроса за съвместимостта на помощта с вътрешния пазар и следователно с хипотезата по член 107, параграф 1 ДФЕС, не би могло обаче да обори наличието на посоченото в точка 31 от настоящото заключение предимство от по-ранния достъп в резултат на нарушението на процедурата. Всъщност предимството по тази хипотеза трябва да се разграничава от предимството, произтичащо от неправомерното привеждане в действие. Докато първото е материалноправно условие за помощ, чието съществуване Комисията трябва да установи въз основа на определени критерии, второто е предимство, което не изисква разглеждане във всеки отделен случай, тъй като по-благоприятното положение спрямо потенциалните конкуренти произтича от самото наличие на държавни ресурси и съществува независимо от това дали Комисията ще определи мярката за съвместима с вътрешния пазар. Всъщност, дори дадена мярка да е обоснована, тя ще бъде такава само при условие че процедурата е редовна³⁰.

28 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 51).

29 Решение от 12 февруари 2008 г., CELF и Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 50 и 51).

30 Вж. решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 98).

35. При тези условия следва да се възприеме принципът, че помощ, приведена в действие в нарушение на задълженията за отправяне на уведомление и за изчакване, произтичащи от член 108, параграф 3 ДФЕС, води, независимо от евентуалната съвместимост на тази помощ с вътрешния пазар, до лихви за неправомерност, тъй като по-ранното привеждане в действие предоставя неправомерно предимство на получателя на помощта.

2. Неприлагане на изключение по отношение на помощите за предоставянето на услуги от общ икономически интерес

36. Възниква обаче въпросът дали привилегията, от която се ползва предоставянето на услуги от общ икономически интерес по силата на Договорите на Европейския съюз, и по-специално на член 14 и член 106, параграф 2 ДФЕС, изисква изключение от този принцип. Именно в този смисъл са възраженията на TV 2 и на австрийското правителство, че по силата на член 106, параграф 2 ДФЕС разпоредбите на член 108, параграф 3 ДФЕС или поне задължението за плащане на лихви не трябва да се прилагат, ако възпрепятстват предоставянето на услуги от общ икономически интерес.

37. Съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС разпоредбите на Договорите, и в частност правилата на конкуренцията се прилагат за предприятията, на които е възложено да оказват услуги от общ икономически интерес, доколкото прилагането на тези правила не пречатства фактически или юридически изпълнението на специфичните им задачи.

38. Член 14 ДФЕС предвижда, че без да се засяга член 4 ДЕС и членове 93 ДФЕС, 106 ДФЕС и 107 ДФЕС и като се има предвид мястото на услугите от общ икономически интерес в общите ценности на Съюза, както и тяхната роля за социалното и териториалното сближаване на Съюза, Съюзът и държавите членки, всеки в рамките на своята компетентност и в рамките на приложното поле на Договорите, следят тези услуги да се осъществяват съобразно принципи и при условия, по-специално икономически и финансови, които да им позволяват да изпълняват своите задачи.

39. Приложените към Договорите Протокол № 26 относно услугите от общ интерес³¹ и Протокол № 29 за системата на публичното радиоразпръскване в държавите членки³² потвърждават посочените две разпоредби³³.

40. Задължението за плащане на лихви в случай на формално неправомерни помощи може да засегне постигането на целта за гарантиране на услугите от общ икономически интерес. Всъщност несъвместимо с нея, и следователно в крайна сметка с посочените изисквания на първичното право би било задължението за плащане на лихви да лиши получателя на помощта от средствата, необходими за предоставянето на тези услуги.

41. Член 106, параграф 2 ДФЕС обаче предвижда два начина за преодоляване на забраната за държавни помощи при насърчаването с финансови средства на този вид услуги и за установяване на разумно съотношение между задължението за плащане на лихви и гарантирането на услугите от общ икономически интерес: първо, съгласно установените в решение Altmark Trans³⁴ критерии някои мерки за държавна подкрепа не представляват помощи по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, и второ, Комисията може да разрешава мерки за подкрепа, които не отговарят на тези критерии, т.е. които представляват помощи.

³¹ ОВ С 83, 2010 г., стр. 308.

³² ОВ С 83, 2010 г., стр. 312.

³³ Решение от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия (C-660/15 P, EU:C:2017:178, т. 36 и 37).

³⁴ Решение от 24 юли 2003 г., Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415).

42. В този смисъл, ако поради задължението за плащане на лихви е налице недостиг на финансиране за предоставянето на услугите, държавата членка може, що се отнася до тези специфични помощи, да провери дали съгласно установените в решение Altmark Trans³⁵ критерии следва да възстанови разходите за лихвите, за да позволи все пак извършването на необходимите услуги. В този случай предоставянето на услугите продължава да е гарантирано. Това е причината правилата относно държавните помощи да допускат възстановяване на разходите за лихви.

43. Ако мярката, с която се възстановяват лихвите на доставчика на услугите, не отговаря на установените в решение Altmark критерии, съответната държава членка би могла да предостави необходимите средства като помощ, за която обаче би било необходимо предварително разрешение от Комисията³⁶. Съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС тази помощ би била съвместима с вътрешния пазар, доколкото финансовата тежест от лихвите пречатства фактически или юридически изпълнението на възложените услуги.

44. Разбира се, би могло да се възрази, че само за да се изпълнят формалните изисквания на процедурата, получателят на одобрено плащане ще бъде задължен да възстанови на държавата членка част от него под формата на лихви с единствената цел впоследствие да получи тази сума отново като помощ. В този контекст се поставя въпросът дали в отделни случаи спирането на задължителните лихвите в случай на неправомерни, но одобрени помощи за предоставянето на услуги от общ икономически интерес би съответствало в по-голяма степен на материалноправното положение на заинтересованите страни.

45. Изводът обаче е, че подобен подход трябва да се отхвърли. Най-напред, разпределението на контролните правомощия в областта на държавните помощи не допуска това. Тъй като е неправомерно³⁷, „спирането“ на лихвите в действителност представлява опрощаване и следователно помощ, в случай че не се спазват установените с решение Altmark Trans критерии. Проверката на съвместимостта на помощта с вътрешния пазар на основание член 106, параграф 2 ДФЕС е задължение само на Комисията и дори в отделни случаи не може да бъде извършвана от националните юрисдикции.

46. Следва да се добави, че задължението за уведомяване и изчакване, чиято ефективност се гарантира от задължението за плащане на лихви, защитава, освен посочените по-горе цели³⁸, и правата на конкурентите на съответния получател на помощта. Този аспект не е без значение, ако помощта се окаже съвместима с вътрешния пазар и ако лихвите бъдат възстановени на получателя ѝ.

47. Освен това процедурните права на конкурентите съгласно европейските правила за помощите са от особено значение. От една страна, те могат да допринесат съществено за ефективността на контрола върху държавните помощи. От друга страна, забраната за помощи цели да защити ненарушена конкуренцията, която може да бъде ограничавана от помощи за услуги от общ икономически интерес само доколкото това действително е необходимо.

48. Предложеният в случая подход за преодоляване на конфликта между задължението за плащане на лихви и гарантирането на услугите от общ икономически интерес носи със себе си по-голяма административна тежест, но възпира всеки стимул да не се отпразва предварително уведомление в случай на помощи за услуги от общ икономически интерес. Освен това този

35 Решение от 24 юли 2003 г., Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 88—93); вж. също решение от 8 март 2017 г., Viasat Broadcasting UK/Комисия (C-660/15 P, EU:C:2017:178, т. 26).

36 Подобно разрешение вече е било възприето по разглеждания случай с Решение С (2004) 3632 окончателен на Комисията от 6 октомври 2004 г. по преписка в областта на държавните помощи № 313/2004 относно рекапитализацията на [TV2 A/S] (ОВ С 172, 2005 г., стр. 3).

37 Точки 22—35 от настоящото заключение.

38 Точка 18 от настоящото заключение.

подход зачита разпределението на контролните правомощия в областта на държавни помощи между Комисията и националните юрисдикции. Той гарантира правата на конкурентите и следи обхватът на такива помощи да бъде предмет на стриктен контрол както в рамките на установените с решение Altmark критерии, така и при одобряването от Комисията.

49. Следователно задължението на националната юрисдикция да разпорежи на получателя на помощта да плати лихва за неправомерност се прилага и когато неправомерната държавна помощ е била предоставена за извършването на услуги от общ икономически интерес и когато впоследствие Комисията я е обявила за съвместима с вътрешния пазар съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС въз основа на оценка на общото финансово състояние на публичното предприятие, включително на неговата капитализация.

В. Втори и трети преюдициален въпрос

50. Предмет на втория и третия преюдициален въпрос е установяването на основата за изчисляване на размера на лихвите. С тези въпроси запитващата юрисдикция иска да се изясни въз основа на какво се изчисляват лихвите за неправомерност. По същество тя иска да разбере дали трябва да се начисляват лихви върху всички операции по финансиране на TV 2 през разглеждания в настоящия случай период, или за някои от тях това не важи.

51. На тези въпроси може да се отговори заедно. Наистина, те имат различни отправни точки, тъй като вторият въпрос е свързан с онази част от операциите по финансиране на TV 2, които идват от рекламни приходи, а третият въпрос се отнася до сумите, които TV 2 превежда на регионалните станции. Отговорът и на двата въпроса обаче произтича в еднаква степен от приложимите разпоредби и от свързаната с тях съдебна практика.

52. Там е предвидено, че задължението за уведомяване и изчакване се отнася за всички мерки за помощ³⁹. Юрисдикциите на Съюза също потвърждават, че по отношение на приходите от реклама⁴⁰ и сумите, които TV 2 превежда на регионалните станции⁴¹, са изпълнени условията по член 107, параграф 1 ДФЕС. Следователно е безспорно, че тези елементи на операциите по финансиране също представляват държавни помощи.

53. Тъй като датската държава не е надлежно уведомена за тях и ги е спряла до получаването на одобрение от Комисията, отделно посочените в случая суми също представляват формално неправомерни помощи, за които се дължат лихви за неправомерност.

54. Както вече беше посочено, за лихвите за неправомерност не е определящо и дали самият получател на неправомерната помощ е ползвал, или му е било осигурено неправомерно предимство⁴². Следователно е без значение, както отбелязва запитващата юрисдикция, че TV 2 не е задържала за себе си „нетно предимство“ от приходите, които превежда на регионалните станции. Задължението за плащане на лихви произтича от нарушението на процедурата и компенсира предимството, произтичащо от предварителното прилагане в действие на помощта⁴³.

39 Член 108, параграф 3 ДФЕС, съображения 2 и 5, членове 2 и 3 от Регламент 2015/1589 и решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, т. 88).

40 Решение от 9 ноември 2017 г., Комисия/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, т. 52 и 53).

41 Решение на Съда от 24 септември 2015 г., TV2/Danmark/Комисия (T-674/11, EU:T:2015:684, т. 167—172), и решение на Съда от 9 ноември 2017 г., TV2/Danmark/Комисия (C-649/15 P, EU:C:2017:835, т. 48—57).

42 Вж. точка 34 от настоящото заключение.

43 Вж. точки 31 и 34 от настоящото заключение.

55. Ето защо на втория и третия въпрос, поставени от запитващата юрисдикция, следва да се отговори, че националните юрисдикции са длъжни да разпоредят на получателя на помощта да плати лихви за неправомерност по отношение на всички суми, които с окончателно решение на Комисията са квалифицирани като предимство за получателя на помощта по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

VI. Заключение

56. Поради това предлагам на Съда да постанови следното:

- „1. Задължението за национална юрисдикция да разпoredи на получател на помощ да плати лихва за неправомерност съществува и когато съответната неправомерна държавна помощ е била отпусната за предоставянето на услуги от общ икономически интерес и съгласно член 106, параграф 2 ДФЕС впоследствие Комисията я е приела за съвместима с вътрешния пазар въз основа на оценка на общото финансово състояние на публичното предприятие, включително на неговата капитализация.
2. Националните юрисдикции са длъжни да разпоредят на получател на помощ да плати лихви за неправомерност по отношение на всички суми, които с окончателно решение на Комисията са квалифицирани като предимство за получателя на помощта по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС“.